

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การอนุบาลศึกษาเป็นการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีอายุตั้งแต่ ๓ - ๕ ปี เป็นวัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งและต้องการความดูแลเอาใจใส่จากผู้ใหญ่อย่างใกล้ชิด เด็กในวัยนี้ช่วยตัวเองไม่ได้มากนัก เนื่องจากกล้ามเนื้อส่วนใหญ่และส่วนย่อยยังไม่เจริญเต็มที่ ความสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อในส่วนต่าง ๆ ยังไม่ดีพอ การศึกษาในวัยนี้จึงเป็นการปูพื้นฐานทางการศึกษาและส่งเสริมพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็กในด้านต่าง ๆ ให้มีความพร้อมก่อนที่จะได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษา การจัดอนุบาลศึกษาจึงมีความมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมความเจริญของเด็กในทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ให้เหมาะสมกับความแตกต่างของแต่ละบุคคล การอนุบาลศึกษามีส่วนช่วยให้เกิดสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาในระดับสูง ๆ ขึ้นไป ดังที่ เฮคคิงเจอร์ (Fred M. Hechinger) ได้กล่าวถึงผลการวิจัยของบลูม (Benjamin S. Bloom) เรื่องการเปรียบเทียบเชาวน์ปัญญาของเด็ก

^๑ สมใจ ทิพย์ชัยเมธา, ความพร้อมของเด็กวัยก่อนเรียน (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๑), หน้า ๑.

^๒ วรวิทย์ วคินสรากร, การศึกษาไทย (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มิตรสยาม, ๒๕๑๖), หน้า ๒๘๐.

^๓ Fred M. Hechinger, Preschool Education Today, (New York : Doubleday & Company Inc., 1966), pp. 3 - 4.

วัย ๑๗ ปี ที่มีสภาพแวดล้อมต่างกัน ปรากฏว่าเด็กที่ได้รับการศึกษาในระดับต่ำที่เป็นกรรมกรไร้ทักษะ (Unskill Labour) มีเกณฑ์ภาคเชาวน์โดยเฉลี่ยต่ำกว่าเด็กในวัยเดียวกันที่มีสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมดี (Culture Abundant Environment Children) ถึง ๒๐ หน่วย (I.Q. units) ความแตกต่างนี้เกิดขึ้นในระยะตั้งแต่แรกเกิด ถึงอายุ ๔ ปี ๑๐ หน่วย ตั้งแต่ ๔ ปีถึง ๖ ปี อีก ๖ หน่วย ส่วนในวัยเรียน ตั้งแต่ ๖ ปี ถึง ๑๗ ปี มีความแตกต่างเพียง ๔ หน่วยเท่านั้น

จากงานวิจัยของบลูมจะเห็นได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูเด็กตั้งแต่แรกเกิด ถึง ๔ ปี อันเป็นวัยก่อนวัยเรียนมีความสำคัญต่อพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาของเด็กเป็นอย่างมาก จนบางประเทศถือว่าการอนุบาลศึกษาเป็นการศึกษาระดับบังคับแล้ว เช่น ประเทศสวีเดน เป็นต้น แต่ในบางประเทศยังคงไม่เห็นถึงความสำคัญนี้

ในประเทศไทยนั้นปัจจุบันสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนไป แม้อันส่วนใหญ่มีความจำเป็นต้องออกหางานนอกบ้านมากขึ้น เพื่อหารายได้ช่วยเศรษฐกิจในครอบครัว ประกอบกับค่านิยมเรื่องการแต่งงานแล้วแยกตัวออกจากครอบครัวเค็ม ทำให้การเลี้ยงดูเด็กเล็กก่อนวัยเรียนเป็นปัญหาพื้นฐานที่สำคัญอย่างหนึ่งของสังคมไทยในปัจจุบัน และโรงเรียนอนุบาลก็เป็นตัวแก้ปัญหาและสนองความต้องการเรื่องการเลี้ยงดูเด็กเล็กก่อนวัยเรียนได้ ประชาชนจึงให้ความสนใจและนิยมส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียนอนุบาลมากขึ้น จึงจะเห็นได้ว่าในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ มีจำนวนนักเรียนอนุบาลและเด็กเล็กที่อยู่ในโรงเรียนราษฎร์จำนวน ๗๕,๔๓๓ คน หรือ

โพนม วรณศิริ, "แนวโน้มการศึกษาของโลก," วารสารการศึกษาแห่งชาติ ๑ (ตุลาคม - พฤศจิกายน ๒๕๑๔) : ๒๔.

ร้อยละ ๕๖.๑ ของนักเรียนระดับนี้ทั้งหมด จำนวนนักเรียนระดับนี้ของโรงเรียนราษฎร์ได้เพิ่มขึ้นทุกปี จนเท่ากับร้อยละ ๕๘.๔ ในปี พ.ศ.๒๕๑๘ ในขณะที่นักเรียนระดับเดียวกันของโรงเรียนรัฐบาลเหลือเพียง ร้อยละ ๔๑.๖ อัตราการเพิ่มอย่างรวดเร็วนี้ แสดงถึงการเล็งเห็นความสำคัญและการเพิ่มความนิยมในการส่งบุตรหลานเข้ารับการศึกษาในระดับนี้ของประชาชนไทย และการศึกษาอนุบาลก็เป็นการศึกษาในระดับเดียวกับที่เอกชนรับภาระในการจัดมากกว่ารัฐบาล ประกอบกับโรงเรียนประเภทนี้ได้เปรียบในด้านกำไรค่อนข้างสูง ซึ่งอาจเป็นสิ่งดึงดูดใจให้เอกชนสนใจลงทุนมากขึ้นก็ได้

เมื่อเอกชนรับภาระในการจัดอนุบาลศึกษามากกว่ารัฐบาล คุณภาพของโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นย่อมแตกต่างกันออกไป และเนื่องจากการอนุบาลศึกษามีส่วนสำคัญในการสร้างพื้นฐานทางการศึกษาและพัฒนาการขั้นต้นทางสมองแก่เด็ก การควบคุมคุณภาพของการศึกษาระดับนี้จึงเป็นสิ่งที่ควรกระทำและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีเกณฑ์ประเมินโรงเรียนอนุบาล เพื่อเป็นแนวทางในการจัดโรงเรียนอนุบาลที่ดี และเป็นแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนอนุบาลให้อยู่ในมาตรฐานที่ดีด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเกณฑ์ประเมินโรงเรียนอนุบาลตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนอนุบาล พ.ศ.๒๕๑๗ และใช้เกณฑ์ที่สร้างขึ้นหาค่าเฉลี่ยปานกลาง (Normal Expectancy) ของคุณภาพโรงเรียนอนุบาลของเอกชนในกรุงเทพมหานคร

สำนักงานกฤษฎีกา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,
 บทบาทของเอกชนในการช่วยจัดการศึกษาของชาติ ในช่วงปีการศึกษา ๒๕๑๓ - ๒๕๑๘
 (พระนคร:๒๕๑๔), หน้า ๑ - ๖.

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตดังต่อไปนี้

- ๑. ในการวิจัยนี้ใช้เกณฑ์ประเมินโรงเรียนอนุบาลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมลักษณะที่สำคัญของโรงเรียนอนุบาล ๔ ประการ คือ
 - ๑.๑ อาคารสถานที่และอุปกรณ์
 - ๑.๒ การบริหารโรงเรียน
 - ๑.๓ การเรียนการสอน
 - ๑.๔ สวัสดิการและการประชาสัมพันธ์
- ๒. การวิจัยนี้ทำการศึกษาเฉพาะโรงเรียนอนุบาลของเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น
- ๓. โรงเรียนอนุบาลที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัย คือ โรงเรียนที่ดำเนินการสอนเฉพาะระดับอนุบาลศึกษาเท่านั้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

- ๑. ได้เกณฑ์ประเมินโรงเรียนอนุบาล ที่มีความตรง (Validity) ความเที่ยง (Reliability) และค่าอำนาจจำแนก (Power of Discrimination) สูงเพียงพอที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินคุณภาพโรงเรียนอนุบาลได้
- ๒. หน่วยงานที่ควบคุมโรงเรียนอนุบาล สามารถใช้เกณฑ์ประเมินโรงเรียนอนุบาลเป็นแนวทางในการตรวจนิเทศโรงเรียนได้
- ๓. ผลการวิจัยนี้ทำให้หน่วยงานที่ควบคุมโรงเรียนอนุบาลได้ทราบถึงสภาพที่เป็นจริงของโรงเรียนอนุบาล อันจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียนอนุบาลให้ดียิ่งขึ้น
- ๔. เกณฑ์ประเมินโรงเรียนอนุบาลนี้จะทำให้ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลสามารถประเมินคุณภาพโรงเรียนตนเองได้ ทำให้ทราบถึงข้อดีและข้อบกพร่องของโรงเรียน

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยถือว่า

๑. เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนอนุบาล พ.ศ. ๒๕๑๗^๑ เป็นเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนอนุบาลที่ดี มีเนื้อหาครอบคลุมลักษณะที่ดีของโรงเรียนอนุบาลทั้งหมด และเชื่อถือได้

๒. เกณฑ์ประเมินโรงเรียนอนุบาลที่สร้างขึ้น สร้างตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนอนุบาล พ.ศ. ๒๕๑๗

๓. ข้อมูลที่ได้จากการประเมินคุณภาพโรงเรียนอนุบาลโดยใช้เกณฑ์ประเมินโรงเรียนอนุบาลนี้ มีความถูกต้องตรงตามลักษณะที่เป็นจริงของโรงเรียนที่ถูกประเมิน และเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้

คำจำกัดความ

โรงเรียนอนุบาล	หมายถึง	โรงเรียนที่เปิดทำการสอนเฉพาะนักเรียนในระดับชั้นก่อนประถมศึกษา โดยใช้หลักสูตรต่อเนื่องกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๒ ปี
โรงเรียนอนุบาลเอกชน	หมายถึง	โรงเรียนอนุบาลที่ได้จัดตั้งขึ้นอย่างถูกต้องตามกฎหมาย โดยบุคคล หรือนิติบุคคล

^๑ กระทรวงศึกษาธิการ, กรมสามัญศึกษา, เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนอนุบาล พ.ศ. ๒๕๑๗, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๑๘).

เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนอนุบาล	หมายถึง	ข้อกำหนดที่ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดขึ้นเพื่อให้โรงเรียนอนุบาลยึดเป็นแนวปฏิบัติให้เป็นไปตามเกณฑ์ โดยมีเนื้อหาครอบคลุมลักษณะ ๔ ประการ คือ
		<ul style="list-style-type: none"> - อาคารสถานที่และอุปกรณ์ - การบริหารโรงเรียน - การเรียนการสอน - สวัสดิการและการประชาสัมพันธ์
เกณฑ์ประเมินโรงเรียนอนุบาล	หมายถึง	เกณฑ์ประเมินโรงเรียนอนุบาลที่สร้างขึ้นตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนอนุบาล
คุณภาพโรงเรียนอนุบาล	หมายถึง	คุณภาพของโรงเรียนอนุบาลที่ได้จากการประเมิน โดยใช้เกณฑ์ประเมินโรงเรียนอนุบาล
ผู้ทรงคุณวุฒิ	หมายถึง	ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการอนุบาลศึกษามาอย่างน้อย ๕ ปี
ครูอนุบาล	หมายถึง	ผู้ทำการสอนอยู่ในโรงเรียนอนุบาล และได้รับการบรรจุเข้าเป็นครูในโรงเรียนที่ทำการสอนอย่างถูกต้องตามกฎหมาย